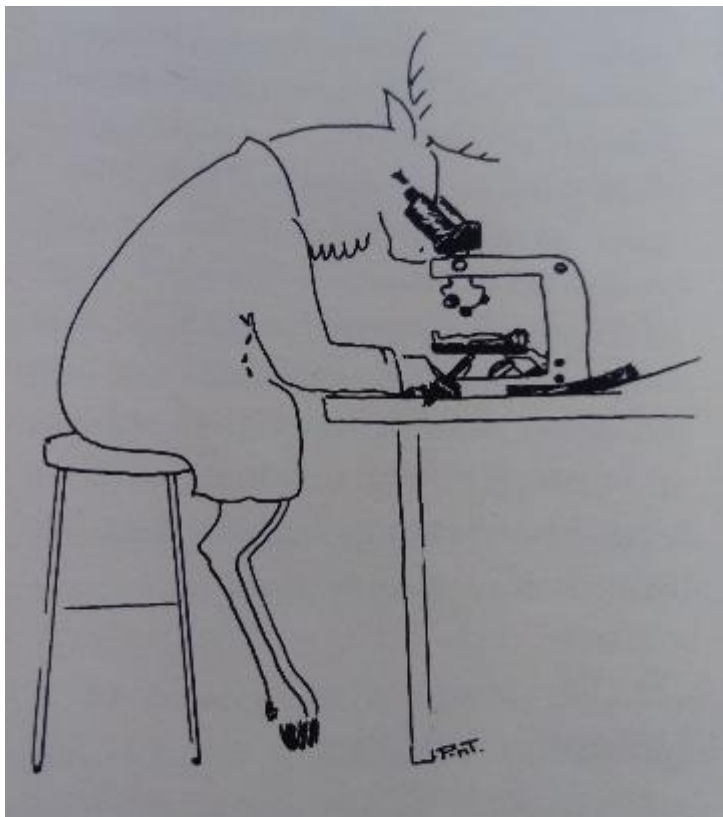

PALOMA - Poronhoidon, asutuksen, lomarakentamisen ja maatalouden välisistä ristiriidoista ratkaisuihin

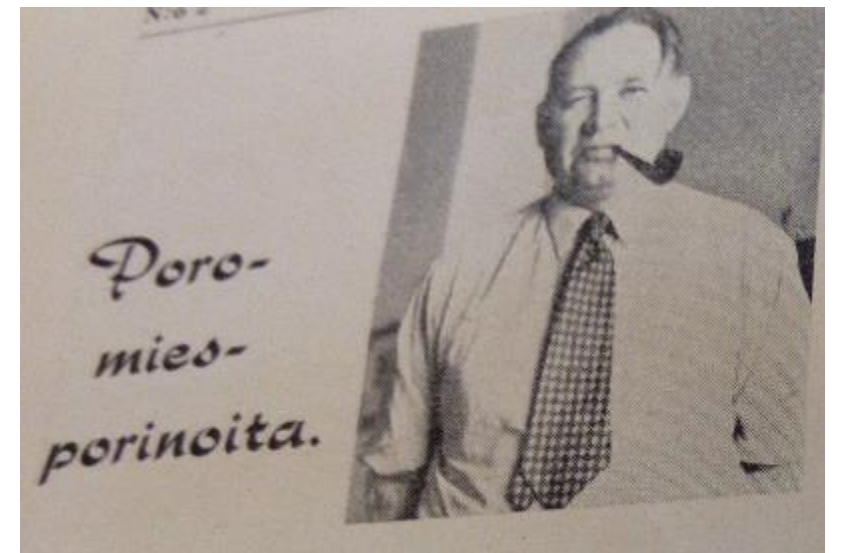
Luke (Juha Hiedanpää, Mikko Jokinen, Jouko Kumpula, Arto Naskali), Syke
(Panu Kontio, Kari Oinonen), Lapin yliopisto (Sirpa Rasmus, Mia Landauer)

Tätäkö on porotutkimus? Piirrokset
Päivi Teljosuo.

- "Maa- ja metsätaloudelle vahingollisena toimintana poronhoito lopetettava - ei kannattavaa, muuta kuin syöttämällä kaiken sadon heinä- ja peltomailta" sanovat tilanomistajat. (Poromies 1931/1)
- Porolaitumet supistuneet ja pirstoutuneet, kun viljelys ja asutus levinneet laajemmalle (Poromies 1934/2)

on onnistunut ja porot ovat joksikin
saatu luetuksi. Poronhoitoa vastustavat voimat ovat
vuoden 1952 aikana olleet ripeästi toiminnassa.
Porottomien yhdistyksiä on perustettu; niitä toimii
Pudasjärvellä ja Kuusamossa. Heidän arvostelunsa
poronhoitoon kohdistuu siinä, että paliskunnat ovat

Toimintamuodot ja intressit kohtaavat myös tämän päivän porolaidunympäristössä

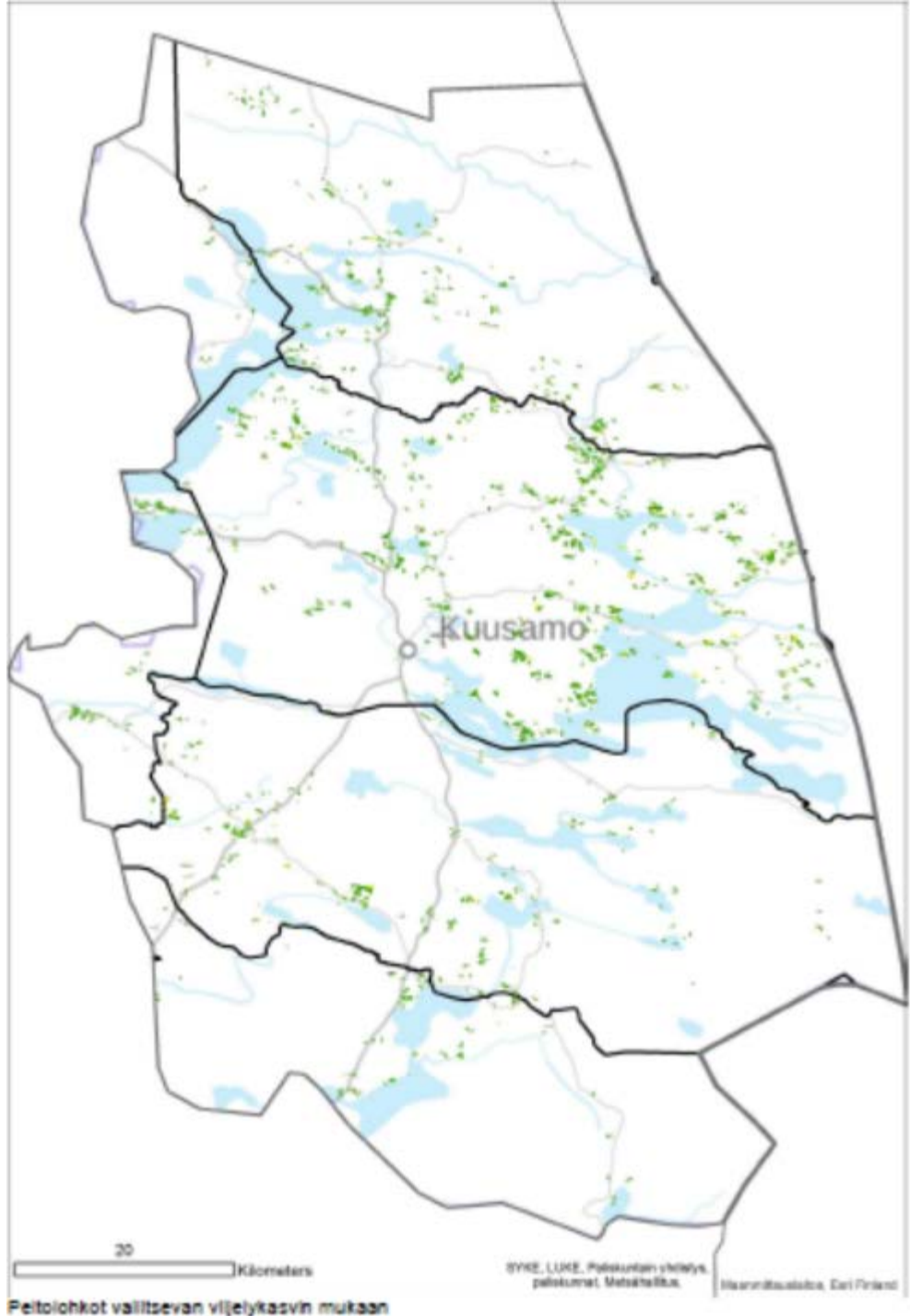
- Tämä johtaa ristiriitoihin poronhoidon ja muiden toimijoiden ja elinkeinojen välillä
- Erityisesti eteläinen poronhoitoalue on joutunut sopeutumaan muiden elinkeinojen, maankäyttömuotojen, asutuksen ja lomarakentamisen laajenemiseen
  - Yhtenäiset ja rauhalliset laidunalueet ovat vähentyneet, heikentyneet ja pirstoutuneet
- Muutokset ja niihin liittyvä poronhoitotapojen muuttuminen tuovat poroja herkemmin rakennettuun ympäristöön
  - Vahinkoja aiheutuu erityisesti viljelyksillä, puutarhoissa ja pihoissa

Kuusamon tapausesimerkki

- Elinkeinojen mosaiikki, mm. pienimuotoista maanviljelystä, poronhoitoa, metsätaloutta, kalastusta, metsästystä kautta aikojen
- Entistä enemmän elinkeinojen ja maankäytön naapuruuksia ja päällekkäisyyksiä
  - Metsienhakkuut ja soiden ojitukset heikentäneet porolaitumia
  - Alueella turvetuotantoa, ja suuria kaivos- ja tuulivoimahankkeita suunnitteilla
  - Kasvava petokanta ja haaskakuvauspaikat hankaloittavat porolaitumien käyttöä
  - Alueella yli 7 000 vapaa-ajanasuntoa, Ruka on Suomen suosituin hiihtokeskus.

- Alakitkan, Oivangin ja Kallioluoman paliskunnat, osittain Akanlahti, Hossa-Irni ja Tolva
  - Poronostajia näissä yhteensä noin 270 ja poroja noin 11 000.
- EU-tukeen oikeutettuja maatiloja alueella on noin 200; noin sadalla tiloista harjoitetaan myös porotaloutta.
  - Kotieläintiloja (lypsylehmiä, lihanautoja, emolehmiä, lampaita) on noin 80. Peltoa alueella on yli 5 000 ha.
- Poro- ja maatalouden ristiriidat saaneet paljon huomiota mediassa.

Kuusamon luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelma

- Koko Kuusamon alueella sekä maatalous että porotalous keskeisiä elinkeinoja
- Maatalouden kehittämisedellytykset pyritään huomioimaan koko Kuusamon alueella
- Porotalouden toimintaedellytykset pyritään turvaamaan
- Erityisiä aluekohtaisia yhteensovittamisen tarpeita

Paloma -hanke hakee ratkaisuja yhdessä

- Ristiriitatilanteiden taustat selvitetään, jotta ymmärrettäisiin millaiset ratkaisut ovat toteuttamiskelpoisia
- Kokeillaan jo muualla toimintakykyiseksi osoittautunutta Porovahti - puhelinpalvelua
- Perusteilla paikallinen yhteistyöryhmä, joka etsii ratkaisuja ristiriitoihin pitemmällä aikavälillä

Aloitusseminaari 22.1.2019 Kuusamossa

Paikalla oli reilut 40 henkeä, jotka edustivat hanketta, poronhoitoa, maanviljelystä, mökkiläisiä, Kuusamon kaupunkia sekä paikallisia yhdistyksiä. Koillissanomat uutisoi tapahtumasta 23.1.2019

Poropuhelimesta ärräpäiden suodatin

- Kesällä avattava poropuhelin on erityinen
- Kuusamolle tarkoitettu toimintamalli
- Kuusamon maanviljelijöiden ja poronhoitajien väleissä on poikkeuksellisen suuria ongelmia koko Suomen mittakaavassa.
- Apua ongelmiin haetaan nyt teknologialta ja keskusteluista saman pöydän ääressä.

JAAI VÄLÄÄN
Kuusamo
KESÄLLÄ avattava poropuhelin on erityinen Kuusamolle tarkoitettu toimintamalli. Poronhoitajien ja maanviljelijöiden väleissä on poikkeuksellisen suuria ongelmia koko Suomen mittakaavassa. Apua ongelmiin haetaan nyt teknologialta ja keskusteluista saman pöydän ääressä.

POROPUHELIN ja yhteinen puhelin on kesäkuussa avattava Kuusamossa. Puhelin on tarkoitettu poronhoitajien ja maanviljelijöiden väliseen yhteydenpitoon. Puhelimen avulla on mahdollista keskustella ongelmista ja löytää ratkaisuja. Puhelimen käyttöön otetaan myös automaattiaidat, jotka auttavat poronhoitajia ja maanviljelijöitä.

Tarvitaan yhteistyötä ja ratkaisuja, sellaisia ovat tämä puhelin tai automaattiaidat.

MAANVILJELIJÖIDEN ja poronhoitajien välillä on kesäkuussa avattava yhteinen puhelin. Puhelimen avulla on mahdollista keskustella ongelmista ja löytää ratkaisuja. Puhelimen käyttöön otetaan myös automaattiaidat, jotka auttavat poronhoitajia ja maanviljelijöitä.

- Vahingot tuus aina korvata, sanoo Oivingsin palkkunan varaporoisimä Juha Kujala.

Porovahti –puhelin ja yhteistyöryhmä

- Porovahti -puhelimien avulla tuetaan ongelmatilanteiden ripeää ratkaisua ja kerätään taustatietoa ongelmien luonteesta
  - Tilanteet dokumentoidaan ja toimitaan viestinvälittäjänä ongelma-alueen ja poronhoitajien välillä
  - Puhelin avataan toukokuussa ja sitä kokeillaan Kuusamossa ainakin syksyyn
  - Vastaajana toimii neutraali taho. Porovahdin tukena sähköposti ja internetlomake
- Yhteistyöryhmä tapaa, keskustelee, etsii ratkaisuja ja tiedottaa
  - Ensisijaisena tavoitteena ongelmien tunnistaminen ja ristiriitatilanteiden ehkäiseminen ja ratkaiseminen
- Puhelimen jatkokäyttö ja yhteistyöryhmän toiminnan jatkuminen selvitetään hankkeen aikana

PALOMA huhtikuussa 2019

- Tilannekatsausta rakennettu aiemmalle tutkimustiedolle, yksilö- ja ryhmähaastatteluille
- Poropuhelimen suunnittelua Kuusamossa 9.4.2019
- Poropuhelin ja sähköinen webropol –lomake auki 6.5.-30.9.2019
- Yhteistyöryhmän toiminta alkamassa
- Tiivis yhteistyö muiden Lapin ELY-keskuksen rahoittamien hankkeiden kanssa (PEPOKO- ja PORTTI –hanke)
- Tarkoitus juurruttaa hyviä käytänteitä vielä vuoden 2020 aikana; varmistaa toiminnan ylläpito paikallistasolla

PALOMA ja muut hankkeet

- Lapin Ammattikorkeakoulun PEPOKO (Peltoporokoirien käytön tehostaminen) -hanke
  - tavoitellaan koulutettujen koirien käytön lisäämistä porojen siirtämisessä pelloilta ja muilta alueilta
- Suomen metsäkeskuksen PORTTI -hanke
  - kehitetään uusia portti/esteratkaisuja mm. viljelyssuoja-aitoihin
- Tuemme MMM:n käynnissä olevaa lainsäädännön uudistamistyötä *”Porojen aiheuttamien vahinkojen arvioimista ja korvausriitojen ratkaisua koskevien poronhoitolain säännösten uudistaminen”*
  - molemmissa tavoitteena on vähentää poronomistajien sekä maanomistajien välistä vastakkainasettelua ja lisätä keskinäistä luottamusta osapuolten välillä.

Lisätietoja

- Hankkeen johtaja, Juha Hiedanpää, Luonnonvarakeskus
Puh. 029 5327 801
Sähköposti: juha.hiedanpaa@luke.fi
- Panu Kontio, Suomen ympäristökeskus
Puh. 040 740 1691
Sähköposti: panu.kontio@ymparisto.fi
- Sirpa Rasmus, Arktinen keskus, Lapin yliopisto
Puh. 040 5282585
Sähköposti: sirpa.rasmus@ulapland.fi

